

Interview met Bart
van der Velde van
Grosfeld Bekkers
van der Velde
Architecten

Winnend ontwerp Bureau Fraai

‘Integraliteit, snelheid en kwaliteit in het proces is hun specialisme’

Je hebt een fantastische plek met een rijke historie en een bruisend toekomstbeeld. Een plek waar je een woon-, werk- en culturele omgeving gaat creëren die energie uitstraalt en creatieve ondernemers, kunstenaars en bezoekers uitnodigt tot experimenteren. Op zo'n plek moet je niet met conventionele bouwideeën komen. Deze plek, Klavers Jansen, verdient meer. En dat krijgt het ook.

De plannen voor het oude bedrijventerrein Klavers Jansen aan het Havenkwartier krijgen steeds meer vorm. Na het uittekenen van het stedenbouwkundige plan, met daarin de oude historische gebouwen die worden gebruikt als podia en een vijftal nieuwe woongebouwen, is het tijd voor architectuur. Eén gebouw verdiende daarbij extra aandacht. Het staat op de meest markante plek in de omgeving. Architect Bart van der Velde van Grosfeld Bekkers van der Velde Architecten, vertelt erover.

GEBOUW D

‘Het gaat om gebouw D’, begint Bart. ‘Dit gebouw is vanuit allerlei assen in de stad te zien en markeert daarmee het nieuwe Havenkwartier. Op een plek als deze heb je dus een bijzonder gebouw nodig, zeker in dit unieke project Klavers Jansen. In het stedenbouwkundige plan hebben we het gebouw zijn inhoud en vorm al gegeven. Het is negen verdiepingen hoog en heeft een commerciële plint op de begane grond en daarboven 10 middeldure en 54 sociale huurwoningen. Het gebouw zoekt alle grenzen op om iconisch te worden, onder meer door een overkraging van maar liefst vier meter in de voorgevel.’

PRIJSVRAAG

Om te komen tot de wenselijke architectonische expressie is in het stedenbouwkundig plan het instrument van een prijsvraag opgenomen. ‘Daarmee ligt de lat het hoogst, kun je verrast worden en is er echt iets te kiezen. Het Consortium Spoorzone Breda, bestaande uit woningcorporatie Alwel en Winters bouw & ontwikkeling vroeg aan ons om het prijsvraagproces te coördineren en de architecten op te nemen in onze opdracht. Zo'n vraag krijg je niet iedere dag, maar ik vond het meteen heel leuk. Ik begreep hun standpunt ook heel goed. Vanuit het LEAN bouwen, met het oog op een soepel en integraal ontwerpproces en daardoor de beste bouwkwiteit, wil CSB voor het hele project

met één architect samenwerken. Vanuit het oogpunt van architectonische variatie wilden we echter meerdere architecten laten mee-ontwerpen. Dit is daar de ideale manier voor.’

VIER DEELNEMERS

Vanuit alle betrokken partijen, waaronder ook gemeente Breda, werd er een longlist met architecten opgesteld. ‘We wilden vooral jonge en internationale architecten uitnodigen voor maximaal experimentele en frisse ontwerpen. Binnen deze longlist ging ik vervolgens op zoek naar architecten die onderling ook weer verschillende specialismen hadden. Zo bleven er uiteindelijk vier architecten over: Bureau Fraai, Loer Architecten, Averechts Architecten en Cityförster.’

BRIEFING

In de prijsvraag werden deze vier architectenbureaus uitgedaagd om met een bijzonder gevelontwerp te komen, passend bij de industriële omgeving. ‘We hebben ze een briefing gegeven met onder meer veel voorkomende materialen in de oorspronkelijke omgeving, de culturele context van het gebied en onze zoektocht naar een expressief, ongepolijst ontwerp. We boden direct goede condities, zoals een vergoeding voor deelname en volledig auteursrecht op het ontwerp. Ik heb ook intensief met ze gecommuniceerd om ze beter te leren kennen, omdat we later een vruchtbare samenwerking moeten kunnen aangaan.’

CRITERIA

De variatie en verrassing die we zochten, kregen we ook. ‘De architecten kwamen met vier totaal verschillende plannen. Deze toetsten we collectief aan een aantal criteria, zoals zeggingskracht, detaillering, een robuust en industrieel uiterlijk, oog voor het erfgoed, onderhoud en duurzaamheid. Cityförster had zich bijvoorbeeld sterk op het laatste aspect gericht en

Ontwerp Averechts Architecten

ontwierp een gevel met zonnepanelen. Echt een spraakmakend en prikkelend ontwerp, maar in onze ogen uiteindelijk te kwetsbaar op de lange termijn!

THEATERDOEK EN FABRIEK

Loer Architecten richtte zich op het culturele aspect. 'Zij verwerkten het concept van een theaterdoek in de gevel. Een mooie interpretatie, maar we vreesden dat dit onvoldoende tot zijn recht zou komen en teveel zicht en licht zou wegnemen op de balkons. Het derde ontwerp is van Averechts Architecten. Zij hebben heel goed naar de referentiebeelden uit het beeldkwaliteitsplan gekeken en ontwierpen een gebouw met de uitstraling van een oude fabriek, inclusief schoorstenen als liftkoker en vluchttrappenhuis. Dit ontwerp maakte ook bij iedereen veel los omdat het zo rijk, hoogwaardig en ongewoon is. We twijfelden echter of we de zeggingskracht van het prachtige beeld over-eind konden houden met de huidige bouwwijzen!

WINNAAR

Het winnende ontwerp kwam van Bureau Fraai. 'Zij ontwierpen een gevel van cortenstaal met blikvormige uithollingen, geïnspireerd op de conservenindustrie op deze plek. Het heeft de ruigheid die we zochten, zowel van veraf als dichtbij. Ook al ken je de historie niet, dan nog is het

Ontwerp Cityförster

een stoer, ongepolijst gebouw met een mooie gelaagdheid. De enige zorg die we hebben, is of het ontwerp ook betaalbaar is en hoe het zal verouderen. Dat wordt nu onderzocht. Het concept is echter dusdanig robuust dat het bij doorontwikkeling prima stand kan houden!

GOED VOORBEREID

Bart is heel tevreden over de architectenselectie en het hele verloop van het proces. 'Aan de voorkant was de visie op het gebouw al heel goed voorbereid. Alle betrokken partijen hadden er in meegedacht dankzij het LEAN ontwerpproces van Winters. Dat was heel plezierig. Dankzij Winters stond vervolgens het casco ontwerp als een huis, waardoor de architecten alle nodige informatie hadden om een goed ontwerp voor de gevel te maken.'

LEAN PROCES

Het LEAN ontwerpproces levert volgens Bart nog meer voordelen op. 'Je merkt dat het ontwikkelproces ook soepel en volgens planning verloopt. Er gelden duidelijke afspraken, wie wat wanneer doet. Alle adviseurs zijn heel vroegtijdig aangehaakt. Winters pakt die coördinerende rol heel actief op, het is duidelijk hun specialisme om integraliteit, snelheid en kwaliteit in het proces te krijgen. Hierdoor kunnen we waarschijnlijk in 2023 al starten met de bouw, dat is uitzonderlijk snel.'

Stedenbouwkundige schets gebied Klavers Jansen in het Havenkwartier met gebouw D in het midden

Ontwerp Loer Architecten